

T É T E L E K

AZ ÖSSZES

JOG- ÉS ÁLLAMTUDOMÁNYOKBÓL,

MELYEKET

A PESTI M. K. TUDOMÁNY-EGYETEMEN

KIÁLLOTT SZIGORLATOK UTÁN

A JOGTUDORSÁG ELNYERÉSE VÉGETT

1871. évi július hó 5-én, déli 12 órakor

NYILVÁNOS VITATKOZÁS ALÁ

BOCSÁT

B. PRÓNAY DEZSŐ.

PEST.

NYOMATOTT AZ „ATHENAEUM” NYOMDÁJÁBAN.

1871.

582475

KNY-19-00732

I. A bölcsészeti jogból.

1. A bölcsészet a jogot csak áthatni van hivatva, nem pedig találmányozni.

2. A jog lételének föltétele emberi társas összlet.

3. A társas összlet az emberre nézve természeti szükségyszerűség.

4. Az államnak jogi alapját egy tisztán képzeleti, ugynevezett társadalmi szerződésben keresni nem kell.

5. Az ugynevezett ősjogok nagy része nem önálló jogosítvány, hanem csak személyiségünkben rejlő tulajdonság.

6. A törvényes, végrendeleti és szerződési örökjog természet- és észszerű jogelvek alapján indokolható.

7. Az elidősülés természet- és észszerű jogelvek alapján indokolható.

8. Az észjog egyes tanai a nemzetközi jog terén gyakorlati érvényt nyertek.

9. A jognak ismerve a valósíthatás.

II. A római jogból.

1. A római jognak jelentősége alaki tökélyében fekszik.

2. A római jognak a középkorban történt befogadását Justinian törvényhozása tette lehetségessé.

3. A római jog az örökjog alapjaként tekinti az örök-hagyó vagyoni jogi személyiségének képviselését az örökös által.

4. A római jog kötelmeket ismeretlen személyek között nem ismer.

5. A tiszta római jog szempontjából a részvény-társulat nem indokolható.

6. Vételár nélkül adás-vevés nem létezhet.

7. A tiszta római jog szerint a mala fides superveniens nem ártott az elbirtoklónak.

8. A rómaiak „res” alatt a vagyon alkatrészeit értették.

9. A római jogászok értelmébeni *jus naturale* és *jus gentium* lényegesen különbözik az újabbkori észjogtól.

10. A részvény-társulatot a jelenlegi római jogtan nem tekintheti eszmebeli személynek.

III. Az egyházi jogból.

1. A királyi tetszvényjog az államfenség folyománya, ezért róla lemondani nem lehet.

2. Hazánkban, a katolikus egyháznak közjogi állásánál fogva, külső szervezetében lényeges változtatások csak az állami törvényhozás uján foganatosithatók.

3. A bemutatási jog elévülése nem vonja maga után a többi kegyuri jogositványok elvesztését.

4. Nem katolikus keresztények is gyakorolhatnak kegyuri jogokat.

5. A kötelező polgári házasság behozatala az egyháza nézve nem sérelmes.

6. A plébános előtt annak akarata ellenére két meg nem kért tanu jelenlétében kellő alakban kötött házasság érvényes.

IV. A magyar magánjogból

1. Verböczy hármaskönyve csak Erdélyben volt törvény, szoros értelemben Magyarországon csak kétségtelen érvényű jogkönyvnek tekinthető.

2. A magyar adományrendszer lényegesen különbözött a germán hűbérítől.

3. A hajadoni jognak hitbizományi javaknál még van helye.

4. A hitbizományon kívül is lehetnek még jelenleg is kizárólag a fiágot illető javak.

5. Az országbirói értekezlet által megállapított ideiglenes törvénykezési szabályok I. 14. §-ban foglalt hitvestársi öröklés különbözik a régi magyar hitvestársi örökléstől.

6. Az 1852/3. ösiségi nyílt parancsnak engedélye folytán egyedül fiutódok javára tett végrendekezés a nyílt-parancsnak életbe lépte alkalmával még nem élő fiutódoknak is szolgálhat javára.

V. A magyar polgári perrendtartásból.

1. Az 1868. LIV. cikkben foglalt perrendtartás a tárgyalási és nyomozási elv között középútat tart.

2. A kártérítési kereset tekintet nélkül a kártevő lakhelyére a kártétel helyének bírósága előtt megindítható.

3. A házassági elválásból fölmerült vagyoni követelések iránt a rendes birói illetőségtől eltérésnek van helye.

4. Az 1868. LIV. törvényeikk 297 §-ban elősorolt semmiségi esetekben kívül is van helye a semmiségi panasznak.

5. Van eset, midőn a főeskü vissza nem kínálható.

6. A holtta nyilvánításnál a holtnak nyilvánítandó halála idejeül nem az ítéletnek jogerőre emelkedését, de az ellenkező bebizonyításának engedélyezése mellett azon időt kellene tekinteni, melyben a holtta nyilváníthatás föltételei beállottak.

7. Eskü általi bizonyításnak csak egyéb bizonyítékok hiányában lehet helyt adni.

VI. Az osztrák magánjogból.

1. Az osztrák polgári törvénykönyv 1. §-ának fogalmazása helytelen.

2. Az osztrák polgári törvénykönyvnek az eszmebeli személyekre vonatkozó szabályai hiányosok.

3. Ingatlanok tulajdonának megszerzésére nem szükséges okvetlenül a telekkönyvbe való bekebelezés.

4. Az osztrák polgári törvénykönyv 353. §. nem a tulajdon, hanem a vagyon fogalmát adja.

5. Az erőszak a szerződéseket csak viszonylag teszi semmissé.

6. Az osztr. p. t. 367. §. és a 442. §. utolsó pontja ellenmondást tartalmaznak.

VII. A büntető-jogtanból.

1. Különbséget kell tenni a büntetés jogi alapja és a büntetés végrehajtásánál elérendő cél között.
2. A büntetés jogi alapja igazságos megtorlás.
3. A büntetés végrehajtásánál elérni kívánt cél a bűnözésnek megszüntetése a jövőre nézve.
4. Korunk szellemének a szabadságbüntetések felnek meg leginkább.
5. A bűntény és vétek közötti különbség a fogalmak lényegében rejlik és nem függ a törvénykönyveknek önkényes meghatározásaitól.
6. A külföldi pénzek hamisítása nem képez hűtenséget.
7. Utólagos erőszak a lopást nem teszi rablássá.
8. Csalást vétkességből elkövetni nem lehet.

VIII. A váltójogból.

1. A váltó alaki ügylet mely érvényét önmagában hordja.
2. A forgatmány új intézvény természetével bír.
3. A váltóképességi kérdést mindig az illető honi törvényei szerint kell eldönteni.
4. Hazai jogunk szerint saját váltót csak bejegyzett kereskedők bocsáthatnak ki.
5. A hamis váltó készítője váltójogi kötelezettségbe nem lép.
6. A hátiratok jogszerű hatálya akkor is megvan, ha a váltó egészen hamis.
7. A szükségbeli utalványozott általi elfogadás által névbecsülési kötelezettséget vállal.

IX. Az országászáttanból.

1. Valamely társadalmi osztálynak hatalma és befolyása az államban nagy mértékben függ annak a vérendszertbeni jelentőségétől.

2. Tiszta népuralom csak kis államokban lehetséges.

3. A képviselőti népuralom rendszerint már némi főrendies elemet rejt magában.

4. Jogilag kimondott egyenlőség társadalmilag fenálló nagy egyenlőtlenség mellett az államra nézve veszélyes lehet.

5. Különbséget kell tenni az eszményi és a valódi államezőlok között.

7. A valódi államezőlok közé tartozik a nemzeti hatalom kifejtése.

X. Nemzetgazdaság- és pénzügytan.

1. A nemzetgazdaságtan inkább a társadalmi, mint az államtudományok közé sorolandó.

2. A nagymérvű munkamegosztás majdnem oly nagy társadalmi hátrányokkal, mint gazdasági előnyökkel bir.

3. Munkamegosztással használati megoszlás jár.

4. A gazdasági belterjesség által a tiszta jövedelem nem növekedik ugyanazon arányban mint a nyers jövedelem.

5. A belterjes gazdálkodás állandóan magas terményárakat föltételez.

6. Fokozatosan emelkedő (progressiv) adók helytelensége leginkább a telekadónál tűnik ki.

7. Nélkülözhetlen életszükségleti tárgyakra kivetett fogyasztási adó helytelen.

8. Az államadósságok folytonos növekedése az államalkat megváltoztatására vezethet, sőt az állam függetlenségét is veszélyeztetheti.

XI. A statistikából.

1. A statistika nem csak észlelési módszer, hanem önálló tudomány.

2. A katonai kötelezettség minősége a hazasulási arányra rendszerint lényeges befolyásu.

3. A születések szaporodása nem mindig kedvező közgazdászati állapotok jelzője.

4. Magyarország ipartízó vidékeiül Gümör- és Nograd-megyék látszanak hivatva lenni.

5. Magyarország külkereskedésére vonatkozó kimerítő adatok megszerzésének nehézsége közjogi helyzetünknek egyik hátránya.

6. A statisztikai adatoknak önkormányzat utjáni minél nagyobb mérvű gyűjtése kívánatos.

